

Tantervtallózó

Eszterházy tantervcsalád

Vizuális kultúra

E tanterv a 10 évfolyamos iskolarendszerre épül. Alkalmazkodik a helyi lehetőségekhez, nagy teret enged a tanári szabadságnak, az egyéni ötletek megvalósítását támogatja. Egy-egy téma mélyebb feldolgozását, kibontását javasolja. Kiemelt célja a vizuális kommunikáció elsajátítása. A művészetek, a vizuális kultúra, a mozgóképkultúra és a médiaismeret területekből építkezik.

Készítette:

Dr. Mátyás Ferencné Hrk Mária.

Calibra Fifti tantervcsalád

A látható világ tanterv

Az 1–4. évfolyam számára készült, a helyi adottságokra, a kultúrára, az értékekre épít. Legfőbb célja a képességfejlesztés. Sorra veszi a művészeti ágakat, megismerteti az alkalmazható technikákat, anyagokat. A természet esztétikuma mellett a mindennapi környezet esztétikus megformázásával foglalkozik. A tanterv kettős megközelítést alkalmaz: a műalkotások mellett a művészetekről szóló tudományok eredményeit is felhasználja, hangsúlyt helyez az élmény és a kifejezés harmóniájára, az önálló alkotásra és ízlésalkotásra. A tanterv spirális szerkezetű, integratív szemléletű. Az ismeretszerzés, a művészi alkotó és befogadó tevékenység bizonyos technikai elemeinek elsajátítására törekszik. Követelményrendszere kulcsfogalom-csoportokat, képességeket, attitűdöket tartalmaz.

Készítette:

Dr. Kárpáti Andrea.

Bábjáték és animáció tanterv

Az 1–4. évfolyam számára készült. Fő célja a komplex művészeti nevelés tanórai bábjáték keretében. Összehangolja az irodalom, az ének-zene, a rajz és a technika tárgyak ismeretanyagát. Önálló

tapasztalatszerzésre épít. Az eszközök beszerzésénél a tanterv szerzője az elérhetőket javasolja. Speciális felkészültséget nem igényel.

Készítette:

Tóth László.

Nemzeti Tankönyvkiadó Tantervcsalád

Vizuális kultúra tanterv

A vizuális kultúra alapjaival ismerteti meg a tanulókat. Foglalkozik a tárgy- és környezetkultúrával, a vizuális kommunikációval. A tanterv négy témát rendez három variációs egységbe. Ezek a vizuális nyelv alapjai, a kifejezés és a képzőművészet egy egységet képez, a tárgy- és környezetkultúra a másodikat, a vizuális kommunikáció a harmadikat. A variációk úgy készülnek, hogy a fenti három témakör körül kiemelten foglalkozhatnak az adott tanterv szerint haladók, míg a másik kettő követelményei csak átlagos szinten teljesülnek. A választás az adott iskola tárgyi és személyi feltételeinek megfelelően történhet. A tanterv a követelményrendszert életkori szakaszokra bontva adja meg.

Készítette:

Merényi György.

Mozgóképkultúra és médiaismeret tanterv

A 4–10. évfolyam számára készült. Aból indul ki, hogy a fiatalok rengeteg időt töltenek a tévé és a számítógép képernyője előtt, de nincsenek kellőképpen felkészülve az információ befogadására. Épít a tanulók szabadidejére, önálló ismeretszerzésre ösztönzi őket, mivel a filmek megtekintésére a kötelező órák keretében nincs idő. A tantárgy vizsgálja a mozgóképi kommunikáció nyelvi természetét, a mozgókép történetét, esztétikáját és technikáját – a televízió és a multimédia tükrében.

Készítette:

Palotai János.

Nyíregyházi tantervcsalád

Művészetek tanterv

Az 1–10. évfolyam számára készült, érték közvetítésre, értékmegőrzésre törekszik. Fontos feladatnak tekinti az alpműveltség megszerzését. Önálló véleményalkotásra ösztönöz, célja, hogy a tanulók a művészeteket értő, befogadó és igénylő felnőttekké váljanak. Módszerei között szerepelnek a játékos megfigyelések, utánzások.

Vizuális kultúra tanterv

Az 1–10. évfolyam számára készült, úgy, hogy átlagos felszereltségű iskolában is meg lehessen valósítani. A NAT minimumkövetelményeire épít, de a tanárnak lehetőséget ad az adottságoknak megfelelő bővítésekre is. Választható feladatokat, tárgy- és környezetkultúra elemeket is tartalmaz. Differenciált csoportmunkára is lehetőséget ad 25–30 fős osztályokban. Feladatai között választható témákat is találunk. Évfolyamonként részletes célkitűzéseket és követelményeket dolgoz ki, igyekszik a tantárgyra összpontosítani.

Készítette:

Czibula Ferencné.

Újreál tantervcsalád

Rajz- és műalkotások elemzése tanterv

Az Újreál Gimnázium az átlagos képességű, érdeklődő diákok iskolája. Az itt folyó tevékenység a sikerközpontú pedagógiára épül.

A tanterv a 7–10. évfolyam számára készült. A NAT-ban előírtakhoz képest 30%-kal több ismeret elsajátítását kínálja. Többletkövetelményként jelennek meg benne a művészettörténeti ismeretek. A tanterv célja, hogy a tanulók a művészettörténeti ismeretek kapcsán megismerkedjenek az európai kultúrával és a nagyvilág kultúrájával, vizuális környezetükre igényesek legyenek, fejlett kommunikációs kultúrával rendelkezzenek. A tanterv könyvtárhasználati ismereteket, valamint kiállítás- és múzeumlátogatásokat is tartalmaz, merít a társzművészetekből és a természettudományokból.

A feladatok a verbális kifejező készség mellett a vizuális memória, a fantázia, a kezűgyesség, a problémamegoldó készség és a vizuális logika fejlesztésére irányulnak.

Készítette:

Kiss Mihály.

Mozgóképkultúra és médiaismeret tanterv

A 7–10. évfolyam számára készült, kiemelten hangsúlyozza a kommunikációs kultúrát. Célja a tagolt logikai véleményformálás a mozgóképi „mindenevessel” szemben. Kiaknázza az audiovizuális eszközök adta lehetőségeket és ügyel a technológia változatos használatára is. Bemutatja az elektromos audiovizuális művészeteket, a diákok kreativitásának fejlesztéséhez mozgóképkreációkat készítet. Módszerei között szituációs játék, kiselőadás, tanulmányi kirándulás és kutatómunka szerepel. Spirális szerkezetű tanterv, azaz az egyes témákra évfolyamonként más-más szempontból és más-más mélységben tér vissza.

Készítették:

Nagy Andrea, Gáspár Sándor.

Önálló tantervek

Szijártó Imre-féle Ábrázolás és művészet tanterv

Az 1–12. évfolyam számára készült. Célja az esztétikai nevelésbe ágyazott művészeti ismeretek tanítása. Témái közé tartozik a mozgóképi szövegek elemzése, a filmelmélet- és gyakorlat, továbbá a filmtörténeti ismeretek és a a televíziós jelenség vizsgálata. Épít a vizuális kultúra és az irodalom órákon elsajátított ismeretekre. Fő elvei a történeti, a motivikus és a tematikus elv.

Szűcs Tibor-féle Mozgóképkultúra és médiaismeret

A 7–12. évfolyam számára készült. A művészetek minél szélesebb megközelítési lehetőségeinek kiaknázására törekszik, s ezt három téma kifejtésével oldja meg.

A *Filmművészeti ismeretek* téma kifejezetten művészetelméleti-mozgóképelméleti problémákkal foglalkozik.

A Kommunikáció, média téma az általános esztétikai, mozgóképi problémákkal foglalkozik, amelyek alkalmazhatók a tömegkultúra és a média megközelítéséhez is.

A Tömegfilm, tömegkultúra téma a mozgókép és a tömegkultúra viszonyának ismertetése.

A tanterv kiemelten foglalkozik a mozgóképkultúra, a médiaismeret és a művészetek kapcsolatával. Épít az irodalmi, képzőművészeti, társadalomismereti órák anyagára is.

Papp László-féle Gyakorlati médiaismeret

A 7–12. évfolyam számára készült. A NAT követelményei közül valamennyit teljesíti. Többletkövetelményeket tartalmaz: sokkal részletesebben foglalkozik a mozgóképi tömegkultúrával és a médiával. Hangsúlyosan érinti a fotót, a médiaírást. Foglalkozik a médiatermékek előállításával, valamint a reklámok, a public relations és a médiamedvezés elméletével is. A gyakorlati tevékenység szempontjából erősen technikaigényes (videostúdió, fotólaboratórium). Nagy hangsúlyt fektet az alkotásra, az önálló médiaíráásra és a csoportmunkára is. A *Gyakorlati médiaismeretet* oktató tanároktól speciális média-pedagógusi oklevelet vár el.

Ifj. Csákvári József-féle Mozgóképkultúra és médiaismeret

A 7–10. évfolyam számára készített tanterv többletkövetelményként tartalmazza az emberi érzékelés – különösen a látás – kulturális meghatározottságának bemutatását, a közvetlen emberi kommunikáció működési mechanizmusának tudatosítását. Művelődéstörténeti, művészettörténeti és kulturális antropológiai megközelítést is használ. A társadalmi érintkezést szolgáló ismeretek megértéséhez, válogatásához, értékeléséhez segíti hozzá a tanulókat. A tanterv az esztétikai megközelítés mellett szociológiai szempontokat is figyelembe vesz. Céljai: a kommunikációs készség fejlesztése, a kooperációs és az önálló értékelésre, továbbá a kreatív gondolkodásra és alkotómunkára való képesség segítése. Tanítási módszere a csoportmunkán alapul.

Kocsis Zsolt- és Vágvölgyi András-féle Mozgóképkultúra és médiaismeret

A 7–12. évfolyam számára készült. Kiemelt célja a technikai képírás történetének megismertetése, az elméleti ismeretek kreatív alkalmazása, az audiovizuális kommunikáció hatásmechanizmusainak bemutatása. Épít a saját élményekre alapuló tanulásra és a kritikus gondolkodásra. Az értékelést házi dolgozatokra, önálló munkára, tanulói visszajelzésekre alapozza. A kreativitást és a technika kezelésével kapcsolatos gyakorlati képességeket fejleszti. A tanterv egyetemi vagy főiskolai mozgókép-pedagógusi végzettséggel rendelkező pedagógust feltételez.

Vizuális kultúra tanterv

Az 1–10. évfolyam számára készült. Kiemelt hangsúlyt kap benne a magyar néprajz és néphagyomány feldolgozása. A tanterv figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, célja az érdeklődésre, vizuális tapasztalásra épülő, tevékenységbe ágyazott ismeret-, készség- és képességfejlesztés, az érzelmi gazdagodás, az esztétikai érzékenység és nyitottság, az erkölcsi fogékonyság és igényesség serkentése, az ízlés alakítása, a képi emlékezet és a képzelet gazdagítása.

Szerzők: *Baranyai Zoltánné, Szabó Attila, Horváth András.*

A Vasi Osztatlan Elemi Iskola Vizuális kultúra tanterve

Az óvodai szerkezetben működő óvodai 1–3. évfolyam osztatlan, és a 4 évfolyamú osztott elemi iskolai csoportok számára készült. Alkalmas arra, hogy bármilyen összevonású csoportok tanterveként alkalmazzák. Célja, hogy a 3–10 éves gyermekek nevelését egységes folyamatként kezelje. Témakörei: vizuális nyelv, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra, valamint a modellezés. Párhuzamos óravezetést ajánl, melyben a gyerekek nem osztály-, hanem haladási csoportokban dolgoznak. Módszereiben hangsúlyt kap az önértékelés, az egyénre szabott értékelés és a differenciált egyéni és csoportmunka.

Készítették: *Auer Éva, Hollósy Istvánné, Horváth István, Horváth Tihamér, Kámán Zsuzsa, Kovácsné Zséder Margit.*

*A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
kutatócsoportjának Rajz tanterve*

Az 5–10. évfolyamok számára készült. Célja, hogy a tanulók jártasak legyenek a vizuális kommunikációban, értsék és kedveljék a művészeteket. Feladatának tekinti a valóság külső és belső tulajdonságainak vizuális felfedezését, a képolvadási képesség és a teremtő képzelet kibontakoztatását. A változatos technikák és vizuális kifejezőeszközök megismerését népművészeti alkotások elemzése, valamint múzeumlátogatások és tanulmányi kirándulások által segíti. A tanterv átlagos képességű és érdeklődésű tanulók számára készült, a haladás üteme rugalmasan változtatható. Időnként 4-5 fős heterogén összetételű csoportokban dolgoztat.

Készítették: *Farkas Olga dr.,
Lázár Pál, Papp György.*

**A Budai Képző és a Gyakorló iskola
tantervcsaládja**

Tárgy- és környezetkultúra tanterv

Az 1–6. évfolyam számára készült. Célja egyrészt a testi, szellemi, esztétikai és erkölcsi, másrészt a nemzeti és az európai kultúra azonos súlyú közvetítése. Az 1–3. évfolyamban a tárggyá alakuló anyagokkal – kő, homok, agyag, fonal, hánacs, gyékény – és a falusi népszokásokkal ismerkednek a tanulók. Ebben az időszakban foglalkoznak még a háztartási gépekkel, az öltözködéskultúrával, az ünnepekkel és a családi élet kérdéseivel is. A 4–6. évfolyamban a tér élményével kapcsolatban megjelenő témák kerülnek sorra: az építőanyagok, a városok kialakulása, az úthálózat, a hidak, az épített szerkezetek, az élet a városban. A család életével kapcsolatban a virágok a lakásban, a ruhanemű gondozása, az ételkészítés, a család gazdálkodása, a napi és a heti feladatok kerülnek megbeszélésre. A tanulók értékelését – az 1–3. évfolyamban formáló-segítő, szöveges, a 4–6. évfolyamban összegező-lezáró módon – osztályzatokkal végzik.

Készítették: *Dr. Hunyadi Györgyné,
Kálmánné dr. Bors Irén.*

**A Tizenkét Évfolyamos KOMP Iskola
(TÉKI) tantervei**

Kalendárium tanterv

Az 1–4. évfolyam számára készült komplex tanterv. Feldolgozására az ún. projektnap ajánlott. Minden témának van előkészítő, gyakorló, ismeretszerző, fejlesztő, illetve azt valóságos ünnephelyzetben eljátszó, képességalkalmazó, záró szakasza. Az integrált művészeti tanterv a 4. évfolyamtól ajánlott, Művészetek építőkövei elnevezésű komplex tantárgyhoz készült. A kalendárium vezérelve a játékos részvétel. A tanterv tanítói végzettséggel tanítható.

Szerkesztette:
Trencsényi László.

Művészetek építőkövei

Komplex integrált tanterv, a 4–6. évfolyamok számára készült. Az „Építőkövek órák” fő célja a tanulmányozó, megfigyelő emberi magatartás megízeltetése. A tanterv a folklorisztikus esztétikai jelenségek mellett az autonóm művészetek teljességét jeleníti meg. Célja, hogy a tanulók saját, spontán művészeti élményei is megértő-elemző válasza találjanak. A tanterv a Kalendárium tanterv szerinti sikeres előrehaladást feltételezi. A tanár részéről nyitottságot feltételez a társművészetek irányában.

Szerkesztette:
Trencsényi László.

**Értékközvetítő és Képességfejlesztő
Program (ÉKP)**

Virágrendezés tanterv

A 2–10. évfolyam számára készült, a környezeti nevelésre és a kommunikációs kultúra fejlesztésére helyezi a hangsúlyt. A Zsolnai-módszerre épít. A tanulók megtanulják a virágrendezés és a virágkötészet nyelvén kifejezni gondolataikat. Felkelti az igényt a szűkebb és tágabb környezet esztétikusabbá, harmonikusabbá tételére. A feladatok közös kiértékelésével az ítéletalkotásra és a kritika elfogadására nevel. A valóság, a kultúra, az érték világból alakítja ki követelményrendszerét. A

más tárgyakból gyengébb tanulók esetében itt jó eredményeket értek el.

Kidolgozta:
Roskó Gábor.

Mozgóképkultúra és médiaismeret tanterv

A 7–12. évfolyamok számára készült. Más kultúrák iránti fogadókészségre, fogékonyságra nevel. Megismerteti a nemzeti és az európai kultúrákat. Céljának tekinti a lelki egészség és a tanulási kultúra fejlesztését. Az audiovizuális kommunikáció kultúrájának fejlesztését stílustörténeti, technikátörténeti, médiaismereti és filmművészeti tudnivalókkal segíti. A tanterv nem a tömegkommunikáció, hanem a filmesztétika felől közelíti meg tárgyát. A tanulás során a filmművészet alapértékeit jelentő hazai és külföldi filmalkotásokat tekintenek meg a tanulók.

Készítette:
Hartai László filmrendező.

Alkotástan tanterv

A 12. évfolyam számára kidolgozott tanterv a műalkotás leírásával, értékelésével ismerteti meg a diákokat. Alkotási technikákat tárgyal, a kreatív személyek, kreatív csapatok fogalmi jellemzőit keresi. A tanulókat olyan tesztekkel ismerteti meg, amelyeket önmagukon is kipróbálhatnak.

Készítette:
Beck István kreatológus.

Képzőművészet–esztétika tanterv

A 11–12. évfolyam számára készített tanterv lehetővé teszi, hogy a diákok elmélyüljenek a művészet szerepének tanulmányozásában, megismerjék a különböző művészeti ágakat és műfajokat. Az alkotás-befogadás folyamatának bemutatásán keresztül megismerteti a művészetekkel foglalkozó tudományokkal és az ezekhez kapcsolódó mesterségekkel is.

Kidolgozta:
dr. Kárpáti Andrea.

Vizuális kultúra tanterv

Az érték közvetítő és képességfejlesztő program keretében az 1–6. és a 7–10. évfolyam számára készített, környezetkultú-

ra- és vizuális kommunikáció-tanterv. A 11–12. évfolyam számára szabadon választható részletes tanterv készült. A 20. századi és kortárs technikákkal ismerteti meg a tanulókat, gyakorlati modellezésre is lehetőséget ad. A környezetet tágabban értelmezi, a tárgykultúrával is foglalkozik.

Készítette:
Heffner Anna.

Művészettörténet tanterv

Az 5–6. évfolyam számára az őskori művészet, az ókori Mezopotámia és Egyiptom művészetének megismerését teszi lehetővé, amihez szervesen kapcsolódik a 7–10. évfolyam tananyaga, lehetővé téve az antikvitás művészetétől a kortárs művészetig terjedő korszakok megismerését. A tanterv a környezeti nevelésre és a kommunikációs kultúra fejlesztésére helyezi a fő hangsúlyt. Megismerteti az egyetemes építészet, képzőművészet és iparművészet remekeivel, alkotóival. Lehetőséget kínál az önművelésre a képzőművészet, az iparművészet, a művelődéstörténet és a régészet terén.

Készítette:
Heffner Anna.

Filmesztétika tanterv

A 11–12. évfolyam számára készített tanterv tudomásul veszi, hogy a tanulókat nagymértékben befolyásolják a képi tömegkommunikációs klisék. A tanterv célja a mozgóképek, illetve ezekkel kapcsolatos szövegek helyes értelmezése. Vizsgálat tárgyává teszi a hatáskeltés mechanizmusát, konkrét filmekben keresztül mutatja be egy-egy mű történelmi, társadalmi, kulturális összefüggéseit.

Készítette:
Hartai László filmrendező.

Kisiskolák tantervcsalád

Vizuális kultúra – Modellezés

Ez a tanterv párhuzamos óravezetéssel dolgozik. Nem osztályokba, hanem haladási csoportokba osztja a tanulókat. A differenciált, valamint az egyénre szabott ellenőrzésre és az önellenőrzésre épít.

Kovács Zita